

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҰЛТТЫҚ БАНКІ
№ 05 БАСПАСӨЗ Р Е Л И З І
2 0 0 8 жылғы 13 ақпан**

Қаржы нарығындағы ахуал туралы

1. Инфляция.

Қазақстан Республикасы Статистика агенттігінің ресми деректері бойынша 2008 жылғы қаңтарда инфляция 1,1% (2007 жылғы қаңтарда – 1,1%) болды. Азық-түлік тауарларының бағасы – 1,6%, азық-түлікке жатпайтын тауарлар 0,8%, ақылы қызмет көрсету 0,6%-ға өсті.

Өткен айда азық-түлік тауарларының ішінде көп дәрежеде жеміс және көкөністер – 4,8%, сүт өнімдері – 3,5%, жұмыртқа – 2,5%, макарон өнімдері – 1,9%, балық және теңіз өнімдері – 1,6%, ет өнімдері – 1,5% қымбаттады.

Азық-түлікке жатпайтын тауарлар тобында киім және аяқ киім – 0,9%, жуғыш және тазалағыш құралдар – 0,8%, бензин - 0,6% қымбаттады.

Халыққа ақылы қызмет көрсету құрылымында медициналық қызмет көрсету – 1,8%, байланыс қызметі – 1,4%, оның ішінде почта қызметі – 22,9% қымбаттады, бір айдағы тұрғын үй-коммуналдық қызметі 0,3%, оның ішінде ыстық сумен қамтамасыз ету және орталық жылыту – 1,1% қымбаттады.

2008 жылғы қаңтарда жылдық инфляция – 18,7% (2007 жылғы желтоқсанда – 18,8%) болды. Азық-түлік тауарлары 26,6%, азық-түлікке жатпайтын тауарлар – 11,0%, ақылы қызмет көрсету – 14,9% қымбаттады.

2. Ақша агрегаттары.

2008 жылғы қаңтарда Ұлттық Банктің таза сыртқы активтерінің ұлғаюы ақша базасының 3,1% кеңейіп, 1509,5 млрд. теңгеге дейін жетуіне себепші болды.

Шектеулі ақша базасы, яғни екінші деңгейдегі банктердің Ұлттық Банктегі мерзімді депозиттерін есептегендегі ақша базасы 2,9% кеңейіп, 1496,0 млрд. теңгеге жетті.

2007 жылғы желтоқсанда ақша массасы банк жүйесіндегі ішкі активтердің ұлғаюы салдарынан 4613,7 млрд. теңгеге дейін 2,1% ұлғайды. Тұтастай алғанда 2007 жылғы ақша массасының өсуі 25,5% (2006 жыл үшін – 78,1%) болды.

2007 жылғы желтоқсан үшін айналыстағы қолма-қол ақша 739,7 млрд. теңгеге дейін 7,8% (2007 жылы – өсуі 23,1%), ал банк жүйесіндегі депозиттер - 3873,9 млрд. теңгеге дейін 1,0% (2007 жылы – өсуі 25,9%) ұлғайды. Депозиттердің өсу қарқынымен салыстырғанда айналыстағы қолма-қол ақшаның өсу қарқынының басым болуы ақша массасы құрылымындағы депозиттер үлесінің 84,8%-дан 84,0%-ға дейін азаюына себепші болды.

Ақша мультипликаторы ақша базасының тарылуы аясында ақша массасының өсуі нәтижесінде 2007 жылғы қарашада 3,03-тен 2007 жылғы желтоқсанда 3,15-ке дейін (2006 жылғы желтоқсанда – 2,45) көтерілді.

3. Валюта нарығы. 2008 жылғы қаңтарда ішкі валюта нарығындағы ахуал тұрақты болып қалды.

Бір айдың ішінде теңгенің АҚШ долларына бағамы 1 доллар үшін 120,05–120,65 теңге аралығындағы диапазонда өзгерді. 2008 жылғы қаңтарда теңге 0,07% нығайды, айдың аяғында теңгенің биржалық бағамы бір доллар үшін 120,21 теңге болды.

Қаңтарда Қазақстан Қор Биржасындағы биржалық операциялар көлемі қосымша сауда-саттықтардағы мәмілелерді ескере отырып, 2007 жылғы желтоқсанмен салыстырғанда 31,4% азайды және 3,3 млрд. АҚШ долл. болды. Биржадан тыс валюта нарығында операциялардың көлемі 38,1% ұлғайды және 8,9 млрд. АҚШ долл. болды.

4. Мемлекеттік бағалы қағаздар нарығы.

2008 жылғы қаңтарда *Қаржы министрлігі* жалпы сомасы 24,0 млрд. теңгеге 3-айлық МЕККАМ және 8-жылдық ұзақ мерзімді жинақ МЕУЖКАМ орналастырды. Орналастырылған бағалы қағаздар бойынша тиімді кірістілік инфляция деңгейінен қысқа мерзімді МЕККАМ бойынша - 7,18%, ұзақ мерзімді МЕУЖКАМ бойынша – 0,8% болды.

Мемлекеттік бағалы қағаздарды өтеу 2008 жылғы қаңтарда 1,4 млрд. теңге болды. Нәтижесінде айналыстағы Қаржы министрлігінің бағалы қағаздарының көлемі 2008 жылғы қаңтардың аяғында жыл басынан бері 4,8% ұлғайып, 530,1 млрд. теңге болды.

Ұлттық Банктің ноталары эмиссиясының көлемі 2008 жылғы қаңтарда 2007 жылғы желтоқсанмен салыстырғанда 104,7 млрд. теңгеге дейін 26,7% төмендеді. Қысқа мерзімді ноталардың кірістілігі 2007 жылғы желтоқсанда 5,63%-дан 2008 жылғы қаңтарда 6,05%-ға дейін көтерілді.

Ұлттық Банктің ноталарын өтеу 2008 жылғы қаңтарда сыйақы бойынша төлемдерді ескере отырып, 148,5 млрд. теңге болды. 2008 жылғы қаңтардың аяғында айналыстағы ноталардың көлемі 2007 жылғы желтоқсанмен салыстырғанда 16,7% төмендеп, 190,8 млрд. теңге болды.

5. Банкаралық ақша нарығы.

2008 жылғы қаңтарда орналастырылған банкаралық депозиттердің жалпы көлемі 2007 жылғы желтоқсанмен салыстырғанда 50,1% көтерілді және баламасы 6073,5 млрд. теңге болды.

Орналастырылған банкаралық теңгелік депозиттердің көлемі 29,2% төмендеп, 148,1 млрд. теңге (орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінен 2,4%) болды. Бұл ретте орналастырылған банкаралық теңгелік депозиттер бойынша орташа алынған сыйақы ставкасы қаңтарда 6,94%-дан 5,86%-ға дейін төмендеді.

Ұлттық Банктің екінші деңгейдегі банктерден тартқан депозиттерінің көлемі қаңтарда 15,4% төмендеп, 37,9 млрд. теңге болды.

2008 жылғы қаңтарда орналастырылған долларлық депозиттердің көлемі 48,2% артты және 35,7 млрд. АҚШ долл. (орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінен 70,8%) болды. Орналастырылған долларлық депозиттер бойынша орташа алынған сыйақы ставкасы 4,59%-дан 3,87%-ға дейін төмендеді.

Еуромен орналастырылған депозиттердің көлемі өсуде – 2008 жылғы қаңтарда ол 2007 жылғы желтоқсанмен салыстырғанда 74,3%-ға көтерілді және 9,1 млрд. еуро (орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінен 26,4%) болды. Еуромен орналастырылған депозиттер бойынша орташа алынған сыйақы ставкасы 3,82%-дан 3,96%-ға дейін көтерілді.

Рубльдік депозиттерге орналастыру көлемі елеусіз қалып отыр.

Тұтастай алғанда шетел валютасымен банкаралық депозиттердің үлесі жоғары болып отыр – орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінен 97,6%. Бұл ретте шетел валютасындағы депозиттердің негізгі бөлігі (94,0%) резидент емес банктерде орналастырылған.

6. Депозит нарығы. Резиденттердің банк жүйесіндегі депозиттерінің жалпы көлемі 2007 жылғы желтоқсанда 2007 жылғы қарашамен салыстырғанда (2006 жылғы желтоқсанмен салыстырғанда - өсуі 25,9%) 3873,9 млрд. теңгеге дейін 1,0%-ға артты. Заңды тұлғалардың депозиттері 2441,3 млрд. теңгеге дейін 0,7%-ға (2007 жыл үшін – 18,7%), жеке тұлғалардың депозиттері - 1432,6 млрд. теңгеге дейін 1,6%-ға (2007 жыл үшін – 40,5%) ұлғайды.

2007 жылғы желтоқсанда ұлттық валютамен депозиттер 2631,2 млрд. теңгеге дейін 1,4% (2007 жыл үшін – 32,0%), шетел валютасымен депозиттер – 1242,8 млрд. теңгеге дейін 0,2% (2007 жыл үшін – 14,8%) өсті. Нәтижесінде, теңгемен депозиттердің үлес салмағы 2007 жылғы қарашада 67,7%-дан 2007 жылғы желтоқсанда 67,9%-ға дейін көтерілді.

Халықтың (резидент еместерді қоса алғанда) банктердегі салымдары бір айда 1447,8 млрд. теңгеге дейін 1,7% (2007 жыл үшін – 40%) ұлғайды. 2007 жылғы желтоқсанда халықтың салымдары құрылымындағы теңгелік депозиттер 903,1 млрд. теңгеге дейін 1,3% (2007 жыл үшін – 31,0%), ал шетел валютасындағы депозиттер 544,7 млрд. теңгеге дейін 2,3% (2007 жыл үшін – 58,1%) көтерілді. Нәтижесінде, теңгелік депозиттердің үлес салмағы 2007 жылғы қарашада 62,6%-дан 2007 жылғы желтоқсанда 62,4%-ға дейін төмендеді.

2007 жылғы желтоқсанда банктік емес заңды тұлғалардың теңгелік мерзімді депозиттері бойынша орташа алынған сыйақы ставкасы 5,9%-дан 6,1%-ға дейін, ал жеке тұлғалардың депозиттері бойынша 10,9%-дан 11,5%-ға дейін өсті. 2007 жылғы желтоқсанда олар тиісінше 4,5% және 9,8% болды.

7. Кредит нарығы. 2007 жылғы желтоқсанда банктердің экономикаға кредиттері бойынша негізгі борыштың жалпы көлемі 2007 жылғы қарашамен салыстырғанда 0,4% өсіп (2007 жыл үшін - 54,7%), 7258,4 млрд. теңге болды.

Ұлттық валютадағы кредиттер осы айда 0,2% (2007 жыл үшін – 71,7%) артып, 4158,4 млрд. теңгені, ал шетел валютасындағы кредиттер 0,7% (2007 жыл үшін – 36,6%) ұлғайып, 3100 млрд. теңгені құрады. Нәтижесінде теңгелік кредиттердің үлес салмағы 2007 жылғы қарашамен салыстырғанда 2007 жылғы қарашада 57,4%-дан 2007 жылғы желтоқсанда 57,3%-ға дейін төмендеді.

Ұзақ мерзімді кредиттер 0,5% (2007 жыл үшін – 68,9%) өсіп, 5800,8 млрд. теңгені құрады, ал қысқа мерзімді кредиттер 0,2% (2007 жыл үшін – 16,0%) көтеріліп, 1457,6 млрд. теңгені құрады. Нәтижесінде ұзақ мерзімді кредиттердің үлес салмағы 2007 жылғы қарашамен салыстырғанда өзгермей, 79,9% болды.

Желтоқсан айында заңды тұлғаларға берілген кредиттер 0,7% (2007 жыл үшін – 48,3%) өсіп, 4681,1 млрд. теңге болды, ал жеке тұлғаларға берілген кредиттер 0,1% (2007 жыл үшін – 68,0%) төмендеп, 2577,2 млрд. теңге болды. Нәтижесінде жеке тұлғаларға берілген кредиттердің үлес салмағы 2007 жылғы қарашадағы 35,7%-дан 2007 жылғы желтоқсанда 35,5%-ға дейін төмендеді.

Банктердің шағын кәсіпкерлік субъектілеріне берген кредиттері желтоқсанда қарашамен салыстырғанда 0,1% төмендеп (2007 жыл үшін 75,2% өсіп), 1508,2 млрд. теңге болды, бұл экономикаға кредиттердің жалпы көлемінен 20,8% болды.

Салалар бойынша экономиканың сауда (21,3%), құрылыс (17,2%), өнеркәсіп (9,7%) және ауыл шаруашылығы (3,6%) тәрізді салалары барынша белсенді түрде кредиттелуде.

2007 жылғы желтоқсан айында жеке тұлғаларға ұлттық валютамен берілген кредиттер бойынша орташа алынған сыйақы ставкасы 19,2%-дан 19,3%-ға дейін, ал заңды тұлғаларға берілген кредиттер бойынша 14,5%-дан 14,8%-ға дейін өсті. 2006 жылғы желтоқсанда олар тиісінше 18,0% және 12,2% болды.